

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 16Co/90/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8811210738
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 07. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Kovaľová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8811210738.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčka senátu JUDr. Anny Kovaľovej a sudcov JUDr. Martina Filákovského a JUDr. Jany Burešovej v právnej veci navrhovateľa Home Credit Slovakia, a. s., Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176 proti odporkyni B. O., nar. XX. XX. XXXX, X. Q. XXX/X, B. K. I. v konaní o zaplatenie 492,30 Eur s prísl., o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č. k. 4C 275/2011-25 zo dňa 20. 03. 2012 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal odporkyňu uhradiť navrhovateľovi nesplatenú časť úveru vo výške 267,81 Eur spolu s príslušným úrokom z úveru vo výške 138,22 Eur a úrokom z omeškania vo výške 0,013 % denne zo sumy 406,03 Eur od 25. 10. 2008 až do zaplatenia, ako aj trovy konania vo výške 19,16 Eur a všetko jej povolil uhradiť v 25-eurových mesačných splátkach splatných vždy každého 25-teho dňa toho - ktorého mesiaca k rukám navrhovateľa počnúc dňom 01. 05. 2012 pod následkom straty výhody splátok. V prevyšujúcej časti návrh zamietol.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že podaným návrhom sa navrhovateľ domáhal zaplatenia sumy 482,57 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,013 % denne z uvedenej sumy od 25. 10. 2008 až do zaplatenia, pokutu vo výške 9,70 Eur a nahradiť mu aj trovy konania.

Na základe vykonaného dokazovania zistil, že medzi navrhovateľom a odporkyňou bola uzatvorená úverová zmluva, v zmysle ktorej navrhovateľ poskytol odporkyni úver vo výške 331,94 Eur a tento sa odporkyňa zaviazala splácať v 36-mesačných splátkach po 16,03 Eur pri konečnej výške úvere 577,08 Eur. Cena úveru teda činila 245,14 Eur. Keďže si odporkyňa svoju povinnosť neplnila, navrhovateľ 24. 10. 2008 zosplatnil celý úver a vyzval ju na zaplatenie sumy. Ako vyplýva zo splátkového kalendára, odporkyňa uhradila navrhovateľovi sumu celkom 64,13 Eur. V danom prípade sa preto zaoberal výškou dohodnutého úroku z úveru, ktorý činil za tri roky sumu 245,14 Eur (z úveru 331,94 Eur), čo je 24,62 % ročne. Ide o orientačný výpočet s odkazom na ust. hlavy 5 § 1 Úverových podmienok, kde súd nezohľadnil rôzne poplatky zahrnuté v splátke, výšku ktorých nemá za preukázanú. Pri výpočte postupoval aj v zmysle rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co 3/2011 zo dňa 28. 09. 2011. Konštatoval, že z internetovej stránky NBS preveroval úrokové miery podobného úveru v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v decembri 2007 činil úrok 13,88 % p.a.. Z toho je zrejmé, že ročný úrok dohodnutý medzi účastníkmi v danom prípade bol o

10,74 % vyšší, čo je viac ako 77 % prevyšujúcu mieru úrokov poskytovaných v tomto období bankami. Poukázal na ust. § 39 Občianskeho zákonníka a skutočnosť, že dohoda o výške úverov musí byť v súlade s týmto ustanovením, nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovanú peňažnými ústavmi v čase uzatvorenia zmluvy (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1MCdo 1/2009 zo dňa 31. 07. 2009). Skonštatoval, že považoval dohodu o výške úrokov na 13,88 % ročne za absolútne neplatnú. Ako primerané určil úroky vo výške 13,88 % ročne, čo pri úvere 331,94 Eur za tri roky predstavuje 138,22 Eur. Keďže celkovo odporkyňa uhradila sumu 64,13 Eur, jej dlh činí nesplatená istina 267,81 Eur a úrok z úveru vo výške 138,22 Eur a k tejto sume ju aj súd zaviazal. Vo zvyšnej časti návrh zamietol.

Ďalej poukázal na prechodné ustanovenia účinného od 01. 01. 2008 a ust. § 879j Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 01. 01. 2008. Vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 01. 01. 2008 sa posudzujú podľa doterajších právnych predpisov. Na nároky zo zmluvných pokút, ktoré vznikli podľa splátkového kalendára až v roku 2008, preto aplikoval ust. § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súd uvedenú zmluvu preskúmal podľa pravidiel generálnej klauzuly § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného do 01. 01. 2008. klauzúl uvedených v ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, účinného od 01. 01. 2008 je iba špecifikáciou generálnej klauzuly. Poukazoval, že v predmetnej úverovej zmluve bol za to isté porušenie právnej povinnosti (omeškanie so splátkami) dohodnutý niekoľkonásobný postih, a to úroky z omeškania, zmluvná pokuta, náhrada škody. Tiež lehota splatnosti zmluvnej pokuty je veľmi krátka, takže nepochybne ide o nerovnováhu v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa. Pre plnenie odporkyňou určil v zmysle ust. § 160 O. s. p. dlhšiu lehotu vzhľadom na jej zlú finančnú situáciu, ktorá má príjem spolu s manželom 280 Eur, v čom sú zahrnuté sociálne dávky. Preto povolil predmetný dlh splácať v splátkach. Zaviazal ju aj k zaplateniu úrokov z omeškania vo výške 0,013 % denne, čo predstavuje 4,75 % ročne zo sumy 406,03 Eur od 25. 10. 2009 (deň nasledujúci po zosplatení dlhu) do zaplatenia, úrok ktorý z omeškania požadovaný navrhovateľom, neprevýšil zákonné úroky z omeškania podľa ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ust. § 142 ods. 2, podľa ktorého, ak má účastník vo veci úspech len čiastočne, súd náhradu trov rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Z uplatnenej sumy 492,30 Eur s úrokom z omeškania, navrhovateľovi boli priznaných iba 406,03 Eur s úrokom z omeškania. Navrhovateľov úspech tak predstavoval 82,48 a neúspech 17,52 %. Celkové trovy vynaložené navrhovateľom pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 75,50 Eur po odrátaní neúspechu v konaní, od jeho úspechu 82,48 % - 17,52 % (tento účastník má právo na náhradu 64,96 % zo sumy 29,50 Eur, čo vo finančnom vyjadrení predstavuje čiastku 19,16 Eur).

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie navrhovateľ z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Interpretácia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 1MCdo 7/2009 Okresným súdom vo Vranove nad Topľou je nepresná a nesprávna, pretože bola použitá veda vytrhnutá z kontextu celého rozhodnutia NS SR a bola aj nesprávne citovaná s tým, že bolo vypustené jedno slovo z textu vety, ktoré podstatne zmenilo jej význam, a to ak v tomto rozhodnutí bolo citované: ... „o takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovanú peňažnými ústavmi v čase uzatvorenia zmluvy...“. Z rozhodnutia NS SR vyplýva, že nie vždy dôjde automaticky k porušeniu dobrých mravov, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovanú peňažnými ústavmi, ale je potrebné skúmať rozdiel medzi ich výškami v každom konkrétnom prípade zvlášť. Súd prvého stupňa sa zaoberal výškou dohodnutého úroku z úveru, keď zistil, že úrok predstavuje 24,62 % ročne. Zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v decembri 2007 činil úrok 13,88 % ročne, Navrhovateľ preto poukázal, že rozdiel medzi úrokom dohodnutým v zmluve a úrokom poskytovaní je dvojnásobný. Uviedol, že rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi je potrebné posudzovať v každom prípade individuálne s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konania účastníkov v príslušnom období a na ich vtedajšie postavenie. Súlad obsahu právneho úkonu s dobrými mravmi musí byť posudzovaný vždy bez ohľadu na to, či jeho obsah bol výsledkom slobodného dojednaní medzi účastníkmi bez ohľadu na to, kto prípadný rozpor s dobrými mravmi zavinil a či niektorá zo strán bola pri uzatváraní zmluvy v dobrej viere. Je presvedčený o tom, že predmetná zmluva o úvere neobsahuje žiadne neprijateľné podmienky,

ktoré by spôsobovali značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach, ako to uvádzal súd. Podstatným znakom condition sine qua non neprijateľná podmienka je skutočnosť, že zakladá nerovnováhu v právach a v povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom a to takej kvality, ktorá nemusí byť značná, nepatrná, malá v neprospech spotrebiteľa. Predpokladá sa, že s ohľadom na hospodársku silu je spotrebiteľ značne v nevýhodnom postavení voči dodávateľovi. Nemožno si však túto podporu zamieňať s nevhodným paternalizmom štátnej moci v súkromnoprávnom vzťahu. V trhovom prostredí, ktoré je v zmysle Ústavy SR základom nášho štátu, je každý z účastníkov trhu už zo samotnej podstaty konfrontovaný s rôznymi ponukami a lákadlami v podobe reklamy a marketingu. Štát prostredníctvom súdnej moci nemôže za spotrebiteľa suplovať jeho rozhodovací proces a rozhodovať, ktoré ponuky sa môžu dostať do jeho dispozície a ktoré nie sú z hľadiska ich výhodnosti z pohľadu neosobného štátu. Spotrebiteľ má právo sa sám rozhodnúť, či daný produkt alebo ponuku využije a v prípade, že áno je zodpovedný za svoje konanie. Poukázal na ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ust. § 2 písm. b) zákona č. 258/2001 Z. z. a uviedol, že z týchto ustanovení nepochybne vyplýva, že výška úrokov sa v danom zmluvnom vzťahu považuje za cenu plnenia. Na základe vyššie uvedeného zastáva názor, že výšku úrokov, ktorá je cenou plnenia, nie je možné považovať za neprijateľnú podmienku. Podľa neho nemožno porovnávať úvery poskytované bankami a nebankovými subjektmi z niekoľkých dôvodov. Dojednaný úrok za poskytnutie úveru predstavuje jednak odmenu veriteľa za poskytnutie úveru, ako aj krytie rizika veriteľa v súvislosti s poskytovaním úveru a v neposlednom rade zohľadňuje aj náklady s tým spojené. Kým banky poskytujú úvery spravidla z prostriedkov svojich klientov, nie z vlastných zdrojov, tak naopak nebankové subjekty poskytujú úvery z vlastných zdrojov, ktoré si takisto musia požičať za nemalé úroky. Banky spravidla poskytujú úvery iba klientom, ktorí spĺňajú prísnejšie podmienky. Z toho vyplýva aj rozdiel v štruktúre klientov bánk a nebankových subjektov. Klientmi tak v nebankových subjektoch sú spravidla osoby, ktoré by v bankách nemohli byť v dôsledku nízkych príjmov alebo v dôsledku neschopnosti poskytnúť dostatočné záruky. Je teda zrejmé, že podmienky za akých poskytujú úvery banky a z akých poskytujú úver nebankové subjekty sú diametrálne odlišné, čo sa samozrejme odráža aj vo výške dojedanej úrokovej sadzby, ktorá musí byť vyššia, aby kompenzovala nebankovým subjektom vyššiu mieru rizika. Pokiaľ by nebankové subjekty poskytovali úvery s rovnakými úrokovými sadzbami ako banky, rozhodne vo výrazné ekonomické problémy. Nesúhlasí s tvrdením súdu, že celkovú výšku zmluvnej pokuty, ktorú si uplatňuje je potrebné považovať za neprimeranú sankciu, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu. Zmluvná pokuta ako sankčné opatrenie má predovšetkým umožniť dodávateľom dosiahnuť peňažnú náhradu, v prípade, ak samotná škoda v dôsledku nesplnenia povinnosti spotrebiteľom je ťažko preukázateľná a jej výška nie je podstatne nepreukázateľná. Uplatnil si voči odporkyni zmluvnú pokutu podľa dojednaní v Úverových podmienkach, pričom ju používa ako preventívny inštitút, ak klient nedodrží dohodnutú platobnú disciplínu. Požadoval od odporkyni zmluvnú pokutu v celkovej výške 20,16 Eur. Poukázal na judikáty Českého najvyššieho súdu 30Cdo 3455/2009, 33Cdo 4377/2008, ktoré hodnotenia výšku zmluvnej pokuty z hľadiska primeranosti Rovnako poukázal aj na to, že Občiansky zákonník spája neplatnosť právnych úkonov s právnym úkonom, ktorý svojím obsahom či účelom odporuje zákonu. Právne významným účelom právneho úkonu je taký účel, ktorý sledujú všetci jeho účastníci. Ak jedna zo strán právneho úkonu sleduje právny úkon k dosiahnutiu účelu, ktorý nie je vyjadrením obsahom právneho úkonu, o ktorom druhá strana nevie a ani vedieť nemôže, nemá to vplyv na platnosť právneho úkonu, lebo od druhej strany sa predpokladá existencia dobrej viery k právnym následkom takto urobeného právneho úkonu. Platnosť právneho úkonu sa posudzuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov existujúcich v dobe, keď bol právny úkon urobený a nie podľa právnych predpisov v dobe, keď o neplatnosti právneho úkonu rozhoduje súd. Z hľadiska neplatnosti právneho úkonu z dôvodu obchádzania zákona nemá právny význam, či účastníci zmluvy o tomto dôvode neplatnosti, t. j. obchádzanie zákona vedeli alebo nie a z toho je zrejmé, že predmetná úverová zmluva nebola v rozpore so zákonom a ani zákon neobchádzala, nebola uzatvorená v rozpore s dobrými mravmi. Z tohto dôvodu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a návrhu v celom rozsahu vyhovel.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vec prejednal v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že súd prvého stupňa dostatočným spôsobom zistil skutkový stav veci, zo zistených skutočností vyvodil správne právne závery. Ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto zisteniach nič nezmenilo a odvolací súd si osvojil presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvého stupňa, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Podstatou odvolacej námietky žalobcu bolo, že nesúhlasil so záverom súdu prvého stupňa v tej časti, pokiaľ posudzoval úverovú zmluvu z hľadiska dohodnutého úroku z úveru. Zistil, že dohodnutý úrok z úveru presahoval úroky, za ktoré v tom čase poskytovali peňažné ústavy úvery, a ktoré sa pohybovali ročne vo výške 13,88 %, pričom v danom prípade tento úrok predstavoval 24,62 %, čo je rozdiel o 10,76 % vyšší ako sa pohybovala miera úrokov poskytovaných v tomto období. V tejto súvislosti žalobca poukazyval na to, že treba odlišovať rozličné dojednania a podmienky pre poskytovanie úverov v bankových subjektov a v nebankových subjektov, rozdiel, ktorý vlastne kompenzuje väčšiu mieru rizika u nebankových subjektov. Rovnako nesúhlasil, aby výška zmluvnej pokuty bola považovaná za neprimeranú, keďže má slúžiť ako sankčné opatrenie v prípade nedodržania disciplíny spotrebiteľom.

Odvolačný súd sa však stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že úroky vo výške 24,62 % ročne sú neprimerane vysoké a prevyšujú úroky v bankách o viac ako 77 %.

V tejto súvislosti poukazuje aj na doterajšiu rozhodovaciu prax súdov (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co 3/2011) so záverom, s ktorým sa stotožňuje a z ktorého vyplýva, že úverovanie nebankovník je pridrahé a pre sociálne slabšie obyvateľstvo to spôsobuje aj ťažké životné situácie. Spotrebiteľia sa pre omeškanie so splátkami môžu dostať do nezvládnuteľného kruhu úverov, čím klesá aj životná úroveň človeka, ktorý si v núdzi zobral úver, pretože sa uplatňujú rôzne sankcie a náklady na vymáhanie. Zmyslom a cieľom úverovania tak nemôže byť neprimerane zaťaženie spotrebiteľa a niekoľkoročný stav splácania dlhu, pretože takýto stav je na úkor kvality života človeka, navrhovateľ to vyvolával neprimeranými úverovými podmienkami bez poznania reálnej schopnosti spotrebiteľa splatiť úver za podmienok vopred stanovených spoločnosťou (štandardná typová zmluva). Námietka, že spotrebiteľ bol oboznámený s úverovými podmienkami neovplyvní záver o neplatnosti časti úrokov, keďže je dôležitý stav núdze spotrebiteľa a súčasne neprimeraná výška úrokov.

Preto odvolací súd je toho názoru, že dohodnutý úrok z úveru ročne 24,62 % spôsobil značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že primerané v tom období boli úroky vo výške 13,88 % ročne.

Pri úvere 331,94 Eur za tri roky to predstavuje sumu 138,22 Eur, ktorú aj odvolací súd považoval za správnu a zákonnú. Rovnako z dokazovania nepochybne vyplynulo, že odporkyňa doposiaľ uhradila navrhovateľovi iba 64,13 Eur a nesplatená istina, predstavuje sumu 267,81 Eur. Preto bolo dôvodné zaviazat' odporkyňu aj na tento zostatok istiny, spolu aj s úrokom z omeškania, ktorý predstavuje 4,75 % ročne zo sumy 406,03 Eur od 25. 10. 2008 do zaplatenia. Správne bolo rozhodnutie súdu aj v tej časti, pokiaľ zamietol návrh navrhovateľa aj v časti zmluvnej pokuty. Z obsahu dokazovania vyplýva, že v úverovej zmluve bolo za to isté porušenie právnej povinnosti, dohodnutý niekoľkonásobný postih, a to nielen úroky z omeškania, ale aj zmluvná pokuta a náhrada škody, pričom splatnosť zmluvnej pokuty bola krátka. V danom prípade tento stav zaiste vyvolal hrubú nerovnováhu v právach a v povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa. Zmluvná pokuta v spotrebiteľskej zmluve, je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa, pretože podmienky za akých navrhovateľ dohaduje zmluvnú pokutu (v štandardných zmluvách) so spotrebiteľmi poškodzujú spotrebiteľa. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax súdov, v zmysle ktorej ustanovenia zmluvy, ktoré nie sú spotrebiteľom osobitne vyjednané, ale sú v rámci kontraktácie nadiktované v režime tzv. štandardnej typovej zmluvy, ide vždy o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Nevyváženosť iba podčiarkuje, že vzťah sa v otázke plnenia stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným.

V tejto súvislosti je dôvodné poukázať na to, že odvolací súd bol viazaný podaným odvolaním a nemohol zneplatniť úverovú zmluvu ako celok, a zaoberal sa iba odvolacími námietkami, s ktorým sa nestotožnil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa v týchto otázkach považoval za vecne správne.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal, keďže navrhovateľ nebol úspešný a odporkyňa si ich neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.